

Durmuş Hocaođlu

Kriz Var Krizler'den İerû

Gelecek., Yıl: 1., Sayı: 05., 02.03.2001-08.03.2001., s.10

Durmuş Hocaođlu, *Gelecek* Yazıları Sıra No: 05

Künye:

• Hocaođlu, Durmuş., “Kriz Var Krizler'den İerû”., *Gelecek.*, Yıl: 1., Sayı: 05., 02.03.2001-08.03.2001., s.10

Bu ÷lkede yaşamaktan, Allah'ın beni bu vatanda, bu milletin bir evlâdı olarak halketmesinden müşteki değilim; ama zaman-zaman — ve dahi bâzı dönemlerde sık-sık olmak üzere — “niçin bu zaman” diye sorduğum olmuyor değil. Evet; bu açık bir yüreklilikle belirtiyorum: Niçin bu vakitte?

Bu, öncelikle felsefi bir suâldir; kendi varlığımın varlık gerekçesi üzerine düşünmekten ileri gelen felsefi bir suâl; fakat bu suâlin bir de pratik bir yanı var: Niçin bu vakitte? Evet: Niçin bu vakitte? Çünkü, bu-dünya'ya geldiğimden bu yana mürûr eden elliüyılın ilk onbeş-yirmi senesini tenkıs edecek olursak, zihnen bulûğa ermiş olduğumu kabul edebileceğim takriben otuz seneden beri, ne vakit ahvâl ve mesâil-i umûmiye üzerine tefekkür edecek olsam, ekseriyetle ızdırap hissetmiş ve pek az mes'ud ve bahtiyâr olmuşumdur; bu babda, “*Bâis-i şekvâ bize hüzn-ü umûmîdir Kemâl / Kendi derdi gönlümün billah gelmez yâdına*” diyen üstâdın bu beytini aşırı bir şâir hassâsiyeti olarak telâkkî etmekle berâber, yüzümün güldüğü pek azdır ve ender-i nâdirattandır desem yeridir. Vâkıa, “*Ölmez bu millet; farz-ı muhâl ölse de hattâ / Çekmez Kürre'nin sırtı o tâbut-u cesîmi*” diyen başka bir üstâda da prensipler düzeyinde iştirâk etmekte ve istikbâl açısından, makro ölçekte, bedbîn bulunmakta değilim; lâkin, dostlar, bu bahsettiğim istikbâl, “yakın gelecek” (âtî; near future) değil, “uzak istikbâl” (ferdâ; far future) anlamındadır ki bu da, bu kardeşinizin yüzünün, zî-hayat olduğu müddetçe gülme imkânı bulunmadığından başka bir mânâ taşımaz. /... /Heyhât! Belki bir gün, evet; belki bir gün! Ama ben o gün olmayacağım.

Evet; bu yaşıma dek, bâlâda zikrettiğim mevzûlarda kahredici ekseriyetle, hep me'yus ve mükedder oldum. Niçin olmayayım ki? Evvelâ: Mađlûp bir medeniyetin çocuğuyum; mağlûp ve ezilmiş bir medeniyetin ve kültürün çocuğu! Sâniyen: Sâdece mağlûp bir medeniyet ve kültürün değil ve fakat aynı zamanda, en az üç asırdan beri küçülen bir büyük devletin, bir büyük milletin ahfâdındandım. Sâlisen: Bütün bu ızdıraplara, gözünün önündeki trajedilere mukaabil, elinden — yazı yazmaktan ve konuşmaktan başka — pek de fazla birşey gelmeyen; üstelik yazdıklarına da kâfi miktarda ses alamayan, zaman-zaman kendisini duvarlarla konuşuyormuşçasına hisseden ve bu aczin kahrettiği; ve râbıan, dahası; her zorlu probleme hemen ayak-üstü takdîm edilen şıpın-işi reçetelerin Con Ahmed vâri sâde suya tirit çözüm yollarının revaç bulduğu; derin, müteemmîl, mütebahhîr, zorlu düşünce kavgalarına girişilmesinden büyük bir ihtimamla imtinâ edilen; uzun konuşmalardan, felsefi derinlikli

kritiklerden sıkıntı duyulan, düşünme fukarası bir cemiyetin, Akıl'ın kovulduğu bir ülkenin çocuğuyum. Ve hâmişen, bütün bunların tevliid ettiği derin ızdırâbı hayâtının hiçbir safhâsında zihninden ve kalbinden atamayan bir Müslüman Türk evlâdıyım; yetmez mi?

★★★

Bu ülkenin (gûyâ) düşünenleri, ekseriyetle, ne hikmetse, her krizi, çok dar kontekstlerde ele almak temâyülünde. İktisat üzerine fikri beyân edenler meseleleri sâdece iktisâdî problemler olarak görürken Siyâset üzerine fikri beyân edenler de sâdece birer siyâsî problem olarak düşünüyor; hemen-hemen her konuda bu böyle. Hâlbuki bence asıl kaçırılan taraf, Alain'in şu prensipler cümlesinden habersiz olmak: **1:** Hakîkati bütün rûhumuzla aramak; **2:** Dâimâ, Hakîkat'e giden en zor yolu seçmek; **3:** Hiç olmazsa bir defa düşünmek için durup derin bir soluk almak.

★★★

Biz bu prensipler doğrultusunda hareket ederek bu sefer de yine başınızı ağrıtmaya devam edelim.

★★★

19 Şubat Krizi, ilk olmadığı gibi son kriz de olmayacak; çünkü onları Biz üretiyoruz, Biz!

Meş'um 19 Şubat Krizi, kökü çok derinlerdeki asıl krizin, “**Büyük Kriz**”in bir parçası. Yâni: **Kriz Var Krizler'den İçerû!**

Bu, bir medeniyetin, bir kültürün, bir ülkenin tıkanmasından, kendisini aşabilmek ve kendisini yenileyebilmek; Dünya'yı ve Tarih'i okuyabilmek; her sabah vakti gün doğunca Dünya'nın ve Tarih'in sorduğu yeni sorulara yeni cevaplar, yeni sorunlara yeni çözümler üretebilmek konusunda yetersiz kalmasından kaynaklanan bir krizler dizisi; diğer bir ifâde ile, problemin kaynağı, menşe'i ve illeti bizzat kendisi olan ve bunu fehm ve idrâk etmekte, kendisi ile hesaplaşmakta, kendisini en ciddî bir sûrette sığaya çekip kritik etmekte tıkanmaktan ileri gelen bir cemiyetin yarattığı problemler ve krizler dizisi. Bu dizide, bu milleti teşkil eden her ferdin, her sosyal tabakanın, her sosyolojik cemâatin, her sınıf ve zümrenin derece-derece kusûru ve taksîri var; hiçbirisi ve hiçbirimiz mutlak mânâda süttten çıkmış ak kaşık değiliz. Evet; bir türlü tatminkâr bir şekilde halline muvaffak olunamadığı için git-gide büyüyen, ağırlaşan, kronikleşen ve bir nesil sonrasına daha da büyümüş olarak teslim edilen bu problemler yumağında herkesin derece-derece, mertebe-mertebe katkısı var; bu cinâyetin kanı hepimizin ellerine bulaştı.

... lâkin; bütün bu kördüğümüne dönüşmüş problemler örgüsü içerisinde en büyük, başat payın Siyâset'ten kaynaklanana âit olduğuna; en dehşet verici olanların siyâsetçilerin sebep olduğu krizler olduğuna kaanîyim ve gerek Allah ve gerekse de Millet katında en fazla ve en önce onlardan şikâyetçiyim; “Nefsin nefse faydasının olmayacağı” o dehşetli Hesap Günü'nde iki elim yakalarından inmeyecekler listesinin en başında, ilk evvel ve herşeyden ve herkesten evvel, hiç kuşkusuz, hiç şeksiz-şüphesiz, bu ülkeye bu ızdırapları yaşatmak konusunda baş-rolde bulunan siyâsetçi makuulesi gelecektir: Çapsız; mîdesi beyninden daha ziyâde mütekâmil; “hırsız”; basit, sığ, sıradan — hattâ sıra-altı—; ufku dar; samîmiyet katsayısı sıfır seviyesinde; Siyâset'i bir hizmet makamı değil de bir saltanat yeri, Beyt'ül Mâl'i, eline alanın elini yakan bir emânet değil de doymaz ihtiraslarına, haramdan şişmiş müstekreh karınlarına tahsîs edilmiş bir nemâ menşei, sermâyesiz ticâret kaynağı olarak

algılayan; içinden pazarlıklı; sözüne güvenilmez; karnında kırk tilki dolaşan; pişkin; mazlûmun ve zayıfın karşısında gözlerinden ateş fişkıran kakhâr bir canavar, zâlimin ve kavînin karşısında ise mızırdayan bir sokak kedisi, müstebîdler, kudret ve zenginlik sâhipleri nezdinde mutabasbıs; hilekâr; kendisini hiçbir ahlâk kaaidesine bağlı hissetmeyen — başka türlü dendikte, hiçbir ahlâk kaaidesinin kendisini bağlamayacağına îmân etmiş olan —; iyi, kaliteli, ‘adam gibi adam’ görünce yamyam gibi saldırıp çiğ-çiğ yiyen; adetâ Şeytan’ın Arz’daki temsilcisi — meselâ Goethe’nin Faust’undaki Mefisto gibi — olan siyâsetçi makuulesi; tek kelimeyle **“kötü siyâsetçi”**. İşte, benim gençlik yıllarımı yiyip bitirenler, ömrümü törpüleyenlerin de, şimdiki nesillerin ömrünü törpüleyenler, onların zihinlerini bulandıran, maddî ve mânevî servet ve zenginliklerini bir kumarbaz gibi hovardaca harcayanlar da bunlar: Siyâsetçiler, veya, daha definitif adresiyle: **Kötü Siyâsetçiler!**

Denebilir ki, *siyâsetçi’nin iyisi de mi var, veya, neden ‘iyi siyâsetçi yok, veya varsa neden müessîr değil?* Derim ki; elbette ‘iyi siyâsetçi’ var, veya olabilir; fakat, Siyâset, tabiatı gereği en fazla kirlenmeye müsâit sâha olduğu için ‘iyi siyâsetçi’ terimini de muhtemelen ‘en az kötü siyâsetçi’ olarak okumak gerektir. Siyâset, hakîkaten de, en eski zamanlardan beri, bütün sâhalar içerisinde, en fazla kirli ve kirlenmeye en açık, en müsâit olanı kabul edilir; fakat, onun en ziyâde kirli olduğu ülkeler, Kapalı Toplum modelindeki ülkelerdir. Kapalı Toplum’dan açık Toplum’a yükselememiş veya, bu yolun henüz ilk basamaklarında olan ülkelerde ise Siyâset’te “temizlik”, olağan-dışı ve sistematik olmayan, ârızî bir vak’adır. İşte, Türkiye, böyle bir ülke manzarası resmetmektedir. Filhakîka, yıllık resmî gayri sâfi millî hâsılası 200 milyar doları zar-zor bulan bu tâlihsiz ülkede, son yirmi senede vukû bulan ve toplamının 500 milyar dolara iblâğ olduğu söylenen — ne mâlûm ki daha ziyâde değil — ve sâdece birkısmının üstündeki örtü azıcık kalkan (veya kaldırılabilen; o da ne kadar samimî, henüz belli değil), doğrudan Kamu Kaynakları’na — yâni Beytü’l Mâl’e — müteveccih yolsuzluk ve hırsızlıkların, şimdilerde moda olan adıyla **“Yolsuzluk Ekonomisi”**nin, hemen-hemen istisnâsız olarak Siyâset ile olan bağlantısı yukarıdaki ifâdelerin az bile addedilmesi gerektiğinin ve harâreti teskîn etmeye kifâyet etmekten mahrûm olduğunun bedihî bir burhânı değil midir? Ve dahi, her Kamuyou yoklamasında, Toplum’un en az güvendiği mercûin Siyâset Müesseseleri, en güvensiz insan tipinin Siyâsetçi makuulesi olduğunu âyân-beyân izhâr etmemekte midir? **İyi Siyâsetçi** konusuna gelince; çok kısaca söyleyeyim: Şâyet varsa ya kirlenmekte ya da yamyamlara yem olmaktadır. Ve dahi: Bu kadar kirli, necis bir alana gitmekten de “İyi” olanlar dikkatle uzak durmaya çalışmaktadır.

Hakîkaten, bu ülkenin en kalitesiz insanların yöneldiği alanların başında Siyâset gelmektedir dersem inanınız mübâlâğa etmiş olmam.

Yine denebilir ki: Bunları biliyoruz; çâre veya çözüm ne? Derim ki: Çâreyi veya Çözüm’ü biliyorum; veya bildiğimi düşünüyorum; açıkça söyleyeyim; söyleyeyim de açıkça tartışalım.

Evvelen: Çözüm’ün ilk şartı, çözümsüz modellerin terkedilmesidir. Bu hususta, Edison’a atfedilen bir tarihî nottan bahsetmek yerinde olacaktır. Sağlam rivâyetlere göre, çok fazla teknolojik-bilimsel tecrübe yapan ve dünyada da muhtemelen patent rekorunu hâlâ elinde tutan Edison, “sentetik kauçuk” îmal edebilmek için binlerce (bâzı kaynaklara göre ellibin defa) deney yapmasına rağmen, her seferinde başarısız olması üzerine, bir asistanının, kendisine, *“Hocam; Sentetik Kauçuk elde edebilmek maksadıyla yaptığımız ellibin deneyin ellibini de boşa gitti; yazık değil mi”* şeklinde bir târizi üzerine tarihe kaydedilen şu meşhur cevâbı vermiştir: *“Hayır evlâdım! Yanlış düşünüyorsun; aslında şöyle demeliydin: Sentetik Kauçuk elde etmemenin ellbin yolunu keşfettik”*.

İmdi; kıssadan hisse: Edison, bize, farkına varmadan, aslında, **“denenmiş denemek aptallıktır”** meâlindeki derin hikmetli hadîs-i şerîfi anlatıyor. Yâni: Yanlış’ı keşfetmek de bir

keşiftir, bir başarıdır; neyin yanlış olduğunu anlayabilecek ve bir daha aynı yanlışa düşmeyecek açık bir zihin, sâlim ve düşünme yeteneğine sâhip bir beyin sâhibi olmak kayıt ve şartıyla!

O hâlde çözümü önce burada arayalım derim; ve yine devam ederek derim ki: Çâre, Edison misâlinde olduğu gibi, menfiyi tesbât ve elimine etmekten geçer. Bu babda da hemen aklımızın erdiğince ilkin söyleyelim: Çâre, asıl, radikal, kalıcı çâre, önce, asla “**benim partim**” değil; onu geçelim. Biz de herkes gibi şu kadar yıllık ömrümüzde nice partiler gördük; şâirin dediği gibi, “*çokları geldi bu cihân elini tâmir etmeye / bir yânın mâmur kılarken bir yanın olur harâb*”. Şimdi iktidar olmak için yanıp tutuşanların ezici çoğunluğu da bu yolsuzluklarda ve talanda, bu krizde suçlu; herkes cinâyete ortak. Hiç iktidar olmamış olanlara gelince; asıl meseleler, İktidar denen şehvetin tadı damaklara değince ortaya çıkıyor, beyler! Hele bir makam-ı saltanata geliniz, hele sizin de elinizin altında Beytü’l Mâl olsun, o zaman görüşürüz. “*Bekâra avrat boşamak kolay gelir*” diyen atasözüne kulak verelim; bir Osmanlı sadrâzamına âit bir hikâyede dendiği gibi, “sizin nâmusunuzun haddi (üst sınırı) kaç akçedir?”

İkincisi de, yine birincisi ile alâkalı ve râbitalı olarak şu: Çâre veya Çözüm, asla, siyâsetçinin kendiliğinden “iyi” olmasını beklemek ve temennî etmek de değil. Siyâsetçi, asla kendiliğinden “iyi” olmaz; Siyâset tabiatı gereği kötülüğe karşı sonsuz bir temâyül ve kendiliğinden ıslah olmaya karşı da sonsuz bir kaabiliyetsizlik ile mâlûl beşerî bir hastalıktır; velev ki olsa dahi bu a-sistemattiktir ve “kötü”ye tahvîl olduğunda hiçbir te’minâtı yoktur.

Çâre, nâçiz kanâatimce, çok basit, ama çok zor ve o da muhtasaran ve ez-cümle şu: Çâre bu toplumun bizzat kendisinde; bizzat ve bizâtih Biz’de. Çünkü, Siyâset, çok büyük bir güç demektir ve dahi unutmamalıyız ki, **kontrol edil(e)meyen her güç tehlikelidir**. Şu hâlde: Millet olarak çok ciddî mânâda bir uyanışa, bir aydınlanmaya, ihtiyâcımız var: Bu intibah ve bu tenevvür, bütün krizlerimizin ve problemlerimizin kökten hallindeki en aslî yolu ve çâreyi bulduracaktır ki böyle bir ülkede, Siyâset’in baş aktörü bizzat Toplum, uyanmış ve aydınlanmış, Siyâset’in ipini eline almış Toplum olacak ve Siyâset denen o en büyük gücü kontrol edebilecek, hiç olmazsa, kaabil-i taahammül bir hadde indirebilecektir.

İmdi; ağır bir ifâde gibi algılanmamasını ricâ ederek şunu hâtırlatmama izin verilmesini ricâ edeceğim: Bu ülkeden iyi siyâsetçi çıkmayışının sebebi de sistematik ve bünyeseldir; nasıl ki kötü pirinçten iyi pilav olmaz ise, bu ülkeden de ancak bu kalitede siyâsetçi çıkar.

★ ★ ★

Peki ya “mutlak mânâda temiz” bir siyâset? Asla! O külliyen imkânsız; böyle birşey, fitrata muhâlifdir.

